

Lokaal Scenario Atelier:
Deelregio Kop van Noord-Holland
Schagen

Datum: 20 januari 2020

Locatie: Clusius College in Schagen

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van de gemeente Schagen, 20 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zonen windenergie in Schagen als onderdeel van de deelregio Kop van Noord-Holland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Landschap is leidend, (2) Kop vooruit en verbonden, (3) Lokale kracht.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben tussen de 60 en 70 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: bewoners, energiecoöperaties, raadsleden, ondernemers, belangenverenigingen (natuur), en de provincie. Het gesprek met de deelnemers is gevoerd in 2 groepen.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud

Beschrijving van de scenario's:	3
Bevindingen groep 1	4
1.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:.....	4
1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	4
1.3 Scenario banner:	6
Bevindingen groep 2:	7
2.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:.....	7
2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	8
2.3 Scenario banner:	9

Foto 1: Deelnemers plakken stickers op de banner.

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Kop van Noord-Holland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Landschap is leidend, (2) Kop vooruit en verbonden en (3) Lokale kracht.

Het scenario **Landschap is leidend** richt zich op de inpassing van zonnepanelen en windturbines binnen het huidige landschapsbeleid. De belangrijkste uitgangspunten:

- Het landschap is leidend bij de inpassing van de energietransitie.
- Windturbines volgen de historische lijnen in het landschap en er wordt gezocht naar locaties voor zonneparken in gebieden waar verzilting speelt i.c.m. natuurontwikkeling.
- Er is gezocht naar meervoudig ruimtegebruik. Zo hebben parkeerplaatsen een zonedak, en liggen op dijken zonnepanelen.

Het scenario **Kop vooruit en verbonden** richt zich op het vaststellen van de regio als een van de voorlopers op het gebied van duurzame energie. De belangrijkste uitgangspunten:

- Den Helder wordt een energie-draaischijf waar elektriciteit afkomstig van de windparken in de Noordzee aan land komt. Dit vraagt om investeringen in het elektriciteitsnetwerk in de regio.
- Grote clusters van zonnepanelen en windturbines worden aangesloten op dit elektriciteitsnetwerk. Deze clusters liggen in de nabijheid van infrastructuur.
- De inkomsten van deze energieopwekking wordt ingezet voor de verbetering van de ontsluiting van de Kop.

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op de participatie van lokale stakeholders in de energietransitie. In dit scenario is de transitie voelbaar en zichtbaar in de directe leefomgeving. De belangrijkste uitgangspunten:

- Dorpen hebben een eigen windturbine en/ of zonnepark.
- Energiecoöperaties hebben een belangrijke rol en inwoners en lokale bedrijven bundelen de krachten om samen lokaal elektriciteit op te wekken.
- De opbrengsten vloeien terug naar de lokale gemeenschap en worden bijvoorbeeld gebruikt voor het ontwikkelen van natuurgebieden en het versterken van recreatiefuncties.

Bevindingen groep 1

1.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio Kop van Noord-Holland:

- Zonnepanelen op parkeerplaatsen: vanaf Hargen t/m Den Helder bij alle strandopgangen.
- Wubbo Ockels eiland.
- Wieringerplaat: windturbines en zonnepanelen op water.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- De coöperatieve gedachten spreekt aan, daarmee kan je bewoners goed betrekken.
- “Als commerciële partijen het overnemen, komen we in opstand” beweert een deelnemer.

Techniek en innovatie:

- Ontwikkeling van verticale zonnepanelen.
- Kernenergie als alternatief.

Zorgen:

- Neem meer tijd voor innovaties, in plaats van op stel en sprong besluiten nemen.
- Netinfrastructuur: “Liander moet het wel kunnen realiseren”.
- Rol van opslag (windturbines staan heel vaak stil).
- Grote vervuilende industrie houdt een deelnemer graag buiten Nederland.
- Zonnepanelen en windenergie kunnen ook in het buitenland worden opgewerkt, bv in Spanje.

1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

De uitgangspunten van het scenario '**Lokale kracht**' spreekt aan omdat inwoners betrokken moeten worden bij de grote landelijke opgave. Inwoners moeten hun verantwoordelijkheid nemen voor de eigen regio. Dat kan heel goed met coöperaties. Als voorbeeld wordt de landbouwsector genoemd.

De landbouw is o.a. groot geworden door coöperaties. Samenwerking is een bewezen succes. Deze samenwerking moet overigens ook centraal staan bij alle andere scenario's en niet alleen bij Lokale Kracht. Opvallend is wel dat bouwstenen zon en wind bij de dorpskernen – een van de kenmerken van dit scenario – negatief worden beoordeeld (zie verder).

Opgemerkt wordt dat meer mogelijkheden ontstaan door de beste bouwstenen te selecteren uit beide of alle scenario's. Zo kan een combinatie worden gemaakt van **Landschap is leidend** en **Lokale kracht** en collectiviteit worden nagestreefd.

Bij het scenario '**Landschap is leidend**' wordt ook de opmerking gemaakt dat het landschap juist zou moeten blijven zoals het is, de *schoonheid* ervan *leidend* laten zijn en dus borgen. Het maakt niet veel uit of windmolens het landschap volgen, dat zie je eigenlijk allen op de kaart. In de beleving vanaf de grond nauwelijks, zeker vanaf een afstand en de molens zijn van zeer grote afstand te zien.

Tot slot wordt gesteld dat de potentie bij het scenario '**Kop vooruit en verbonden**' mogelijk het best aansluit bij de doelstellingen van het Rijk. De kans is groot dat het Rijk vindt dat in de Kop van Noord-Holland veel kan/ moet worden opgewekt. Dan kun je beter zelf de regie nemen en een combinatie maken van de goede/ gewenste/ gedragen elementen uit de andere twee scenario's.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken:** gemiste kans als je dit niet benut, moet als uitgangspunt worden genomen.
- **Zon op parkeerplaatsen:** vooral realiseren langs de kust of binnen bestaand bebouwd gebied ook i.v.m. de toename van de behoefte om elektrische auto's op te laden.
- **Zon rondom bedrijventerreinen i.c.m. natuurontwikkeling:** maar let wel op de biodiversiteit in het algemeen (dus overall), deze mag niet verslechteren.

Over gemixte bouwstenen:

- Er is discussie over **wind op IJsselmeer en Amstelmeer** (i.c.m. zon)
 - Wel: dit zou kunnen op het Wubbo Ockels eiland: Ockels bedacht ooit een extra afsluitdijk, parallel aan en ten noorden van de huidige dijk. Het gebied daartussen kan worden benut voor wind in combinatie met zon. Een pleidooi om dit idee opnieuw te bekijken.
 - Wel: opgemerkt wordt dat de Wieringerplaat wel mogelijkheden biedt voor wind op water.
 - Voorwaarde: alleen opgesteld in lijnen, minimaal 5, ter accentuering van de lijnen in het landschap.
 - Niet: dit is zonde van recreatie.
- Ook discussie over **wind langs N-wegen**
 - Niet: dit is veelal te dicht bij bebouwing, zorgt voor afleiding en is hierdoor gevaarlijk.
 - Wel: het kan daar prima.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op agrarische gronden – verzilte gebieden:** rode stickers omdat deelnemers zich afvragen welk criterium dan wordt gehanteerd. Een geschreven opmerking is 'Niet onder agrarisch natuurbeheer' (*niet besproken*).
- **Zon op agrarische gronden rondom woonkernen, i.c.m. recreatie:** hier is veel weerstand tegen, terwijl dit juist bij woonkernen is om het dorp/ de gemeenschap te laten profiteren (lokale kracht). Zoek aansluiting bij stedelijk gebied en volg de laatste ontwikkelingen zoals verticale zonnepanelen. De opmerking 'vleesvrije stranden' werd door niemand uitgelegd.

- **Zon op dijken:** niet op de West-Friese Dijk, eventueel wel op (het Friese deel van) de Afsluitdijk.
- **Zon op water (IJsselmeer en Amstelmeer):** niet wenselijk. Echter ook de opmerking dat een gering percentage wel zou kunnen, mits de locatie zodanig wordt gekozen dat het open karakter behouden blijft.
- **Windturbines:**
 - Algemeen: nergens, want, zo wordt opgemerkt, de vermenging van hogere en lagere luchtlagen zou klimaatverandering veroorzaken
 - Langs dijken/ in het bos: juist het *mooie* van het landschap zou *leidend* moeten zijn, dus niet gewenst, te verstorend
 - Langs waterwegen: in het scenario *het Landschap is Leidend* zou dit wel passen
 - Bij stads- en dorpsrand bij dorpskernen: niet gewenst, ook al past dat bij het scenario *Lokale Kracht*. Er wordt te veel overlast ervaren (overlast door geluid, schittering, horizonvervuiling, verlaging WOZ) en het zorgt voor verrommeling van het landschap. Een kans is wel om de opbrengst direct naar de dorpsgemeenschap te laten gaan, zoals lokale verenigingen en voorzieningen (wat ook het idee is achter *Lokale Kracht*). Wind rondom bedrijventerreinen en dan coöperatief beheerd wordt wel positief beoordeeld.

1.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Landschap is leidend					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		6	0		
Zon op agrarische gronden:	Op verzilde gronden i.c.m. natuurontwikkeling	0	2		
Zon op dijken		0	1		
Zon op vuilstort				X	
Zon op parkeerplaatsen		4	0		
Wind					
Wind langs waterwegen		1	0		
Wind langs dijken		0	4		
Wind in bos		0	3		

SCENARIO 2: Kop vooruit en verbonden					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Op gronden:	Langs N-wegen in cluster			X	
	Langs A-wegen in cluster	1	0		
	Langs spoorwegen			X	
	Op ECN Campus			X	
Op grote daken		2	0		
Op water:	IJsselmeer	0	1		
	Amstelmeer	0	1		

Op parkeerplaatsen	1	0	
Op glastuinbouw	1	0	
Op gevels			X
Op fietspaden			X
Wind			
IJsselmeer en Amstelmeer	1	1	
Langs N-wegen	2	1	
Langs snelwegen	3	0	
Op bedrijventerreinen			X
Langs spoorwegen	3	0	
Bij stads en dorpsrand			X
Repoweren bestaande turbines	2	1	

SCENARIO 3: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op grote daken		3	0	
Op agrarische grond:	Rondom woonkernen i.c.m. recreatie	0	5	
	Rondom bedrijventerreinen	3	0	
Op parkeerplaatsen		2	0	
Op glastuinbouw		1	0	
Op gevels		3	0	
Op geluidschermen		2	0	
Wind				
Bij stads- en dorpsrand		0	11	
Rondom bedrijventerrein		3	0	

Bevindingen groep 2:

2.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio Kop van Noord-Holland:

- Afsluitdijk inzetten voor duurzame energieopwekking.
- Seed Valley: het meest innovatie gebied van de wereld in Noord-Holland.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- De opbrengsten moeten gaan naar de lokale bevolking. "Wel de lasten, niet de lusten, dat kan echt niet".

Regelgeving en beleid:

- Behoud de afstand van windmolens tot woningen op 600 meter, zoals met de provincie is afgesproken.

Techniek en innovatie:

- Lokale bedrijven inschakelen voor het bewerkstelligen van innovatie (Seed Valley, zie boven).

2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Een algemene opmerking is dat er meer rekening moet worden gehouden met de inwoners, met de leefomgeving. Dat wordt nu in de benadering volgens de scenario's onvoldoende gedaan. Het gevoel overheerst dat de bewoner meer moet gaan opofferen dan vleermuizen of de grote stad, en daar is weinig draagvlak voor. Er wordt opgemerkt dat de energieopgave van andere regio's niet moet worden opgevangen in de Kop van Noord-Holland.

Vanwege de grote impact op de leefomgeving moet hier veel meer aandacht aan worden besteed. Aanwezigen vinden daarom dat de keuze voor locaties voor energieopwekking niet via het bestaande RES-proces kan worden doorgedrukt.

De omgeving wordt belangrijker gevonden dan de opwek. Daarom spreekt de benadering vanuit het scenario **Landschap is leidend** het meest aan. Er zijn wel elementen van de **Kop vooruit en verbonden** die wel aanspreken, maar niet het scenario an sich. De deelnemers willen best ambitieus zijn, maar wel passend bij cultuur en wat zij willen ("de Noord-Hollandse manier"). Verder werd hier de opmerking gemaakt dat de aanlanding van wind op zee al zou zijn gegund aan IJmuiden, dus is er geen kans voor Den Helder.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken** (iedereen is voor) en **zon op parkeerplaatsen** worden positief beoordeeld. "Dan staat de auto lekker koel!"
- **Zon op vuilstort** wordt gezien als een goed idee, mits er wordt gelet op schittering in de omgeving.
- **Wind langs snelwegen**: dit zou kunnen bij de kassen langs de A7.
- **Zon langs spoorwegen**: op rangeerterreinen.
- **Repoweren bestaande windmolens**: dan wel de provinciale afstandsnorm aanhouden van 600 meter, of liever nog 1.000 meter.

Over gemixte bouwstenen:

- **Wind langs dijken**:
 - Wel: op de Afsluitdijk en opbrengsten naar de bewoners.
 - Niet: in verband met de veiligheid.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op verzilte agrarische gronden**: niet op hoogwaardige grond, maar als het erg slechte grond is, dan zou het wel kunnen.
- **Opwek (wind of zon) bij stad of dorpskern**: hier is weinig draagvlak voor. Bewoners zullen boos worden als ze geen opbrengsten krijgen, maar wel de lasten. Anderen vinden dit onzin: ook al krijgen inwoners wel de opbrengsten, dan nog willen ze dit niet.
- **Windturbines langs waterwegen**: zoals het Noord-Hollands Kanaal. Dit wordt ervaren als een slecht idee. Dit is namelijk een kwaliteit van het landschap en hier staan veel huizen en al veel turbines. Het is al genoeg. De rechte lijn is alleen voor de architect een leuk begrip, maar de omwonenden zijn er wel klaar mee: je ziet het alleen op de kaart of vanuit de lucht. Vanaf de

grond is het kris-kras. Er wordt een vergelijking gemaakt met de Wieringermeer: ook daar was het landschap leidend, “maar het is nu net een lichtorgel”.

- **Zon op water** (IJsselmeer en Amstelmeer): deze kunnen er beter op zee bij worden geplaatst. Of op de bassins bij de kassen in het glastuinbouwgebied.
- **Wind algemeen**: wordt als verstorend ervaren, zo ga je spoorlijnen juist pas zien als er een windmolen staat. “We zijn klaar met windmolens, werk eerst eens aan energiebesparing.”

2.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Landschap is leidend				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		4	0	
Zon op agrarische gronden:	Op verzilte gronden i.c.m. natuurontwikkeling	0	1	
Zon op dijken		0	2	
Zon op vuilstort		2	0	
Zon op parkeerplaatsen		4	0	
Wind				
Wind langs waterwegen		0	4	
Wind langs dijken		4	1	
Wind in bos		0	2	

SCENARIO 2: Kop vooruit en verbonden				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op gronden:	Langs N-wegen in cluster			X
	Langs A-wegen in cluster			X
	Langs spoorwegen			X
	Op ECN Campus			X
Op grote daken		1	0	
Op water:	IJsselmeer	0	1	
	Amstelmeer			X
Op parkeerplaatsen				X
Op glastuinbouw				X
Op gevels				X
Op fietspaden		1	0	
Wind				
IJsselmeer en Amstelmeer		2	0	
Langs N-wegen				X
Langs snelwegen		2	0	
Op bedrijventerreinen				X
Langs spoorwegen		1	0	
Bij stads en dorpsrand		0	5	
Repoweren bestaande turbines		2	0	

SCENARIO 3: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op grote daken		1	0	
Op agrarische grond:	Rondom woonkernen i.c.m. recreatie	0	3	
	Rondom bedrijventerreinen			X
Op parkeerplaatsen		1	0	
Op glastuinbouw		1	0	
Op gevels				X
Op geluidschermen		1	0	
Wind				
Bij stads- en dorpsrand		0	4	
Rondom bedrijventerrein				X